

U svezi s temeljnim načelima primjenjivim u ovom slučaju, Europski sud se, između ostalih, pozvao na presudu *Benitez Moriana i Iñigo Fernandez protiv Španjolske* (br. 36537/15 i 36539/15 od 9. ožujka 2021. godine, toč. 44–49.).

Europski sud je u presudi *Benitez Moriana i Iñigo Fernandez protiv Španjolske* utvrdio da je kaznena osuda dvojice podnositelja predstavki na temelju „teške javne uvrede“ zbog objave kritike na odluku suca u novinama predstavljala kršenje njihovog prava na slobodu izražavanja. Podnositelji predstavki kritizirali su odluku suca u parnici između tvrtke koja je tražila ekološku dozvolu i Općinskog vijeća koje je poništilo postupak za izdavanje dozvole. U njihovoj kritici navodi se da sucu nedostaje kompetentnosti, znanja, interesa i nepristranosti. Također je detaljno opisano kako je sudac pokazao nedostatak interesa za tehnička pitanja, nepoznavanje sudske prakse, te je dovedena u pitanje njegova prosudba dokaza. Na temelju toga, tužitelj je pokrenuo kazneni postupak protiv podnositelja predstavki. Proglašeni su krivim za tešku javnu uvredu. Njihova osuda je potvrđena u žalbenom postupku. Ustavni sud je također odbio njihovu amparo žalbu. Europski sud je u ovom predmetu utvrdio da miješanja u prava podnositelja predstavki iz članka 10. nisu bila nužna u demokratskom društvu. Sud je obrazložio da je polje slobodne procjene države ograničeno javnim interesom uključenim u sadržaj pisma (ekološka pitanja, koja utječu na lokalno stanovništvo u tom postupku, podižu razinu zaštite koja se mora dati slobodi izražavanja). Dakle, iako je bilo nužno zaštititi suce od osobnih napada, jer su diskrecijskom obvezom a zbog očuvanja funkcioniranja pravosuđa bili spriječeni odgovoriti, to nije mogla biti prepreka za izražavanje mišljenja o pitanjima od javnog interesa. Budući da je sudac bio dio „temeljne državne institucije“, bio je podložan širim granicama kritike. Nadalje, budući da su vrijednosni sudovi podnositelja predstavki u pismu imali dovoljno činjenične osnove, oni su bili zaštićeni govor. Konačno, kaznene sankcije bile su nerazmjerne zbog svoje prirode i težine te neizbježnog odvrćajućeg učinka na slobodu govora.

U toj presudi protiv Španjolske Sud se pozvao na presude *Axel Springer AG protiv Njemačke* (2012.), *Bédat protiv Švicarske* (2016.) i *Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (VV, 2017.) kako bi zaključio da napad na osobni ugled mora imati određenu ozbiljnost da bi došlo do primjene članka 8. Konvencije.

U pogledu temeljnih načela u svezi s klevetom sudaca, kao relevantni predmeti navedeni su *Miljević protiv Hrvatske* (presuda iz 2020., točka 53.) i *Morice protiv Francuske* (presuda VV iz 2015. godine, točka 124. i dalje). Predmet *Morice protiv Francuske* odnosio se na kaznenu osudu odvjetnika, donesenu na temelju izvješća iz medija, zbog suučesništva u klevetanju istražnih sudaca koji su bili uklonjeni iz istrage o smrti određenog suca. Veliko vijeće je utvrdilo da je odvjetnik izražavao svoje mišljenje na temelju dovoljno činjenica, te da su njegovi komentari bili dio rasprave o pitanju od javnog interesa, odnosno o funkcioniranju pravnog sustava. Predmet *Miljević protiv Hrvatske* odnosio se na izjave koje je okrivljeni dao u kaznenom postupku. Europski sud je u tom predmetu utvrdio da je osudom podnositelja predstavke za klevetu zbog izjava koje je kao dio svoje obrane dao u završnoj riječi povrijeđeno njegovo pravo na slobodu izražavanja. Temeljna načela iznesena u toč. 128–130. presude *Morice*, odnosno u točki 53. presude *Miljević* su sljedeća: kao garant pravde, kao temeljne vrijednosti u pravno uređenoj državi, sudska vlast mora uživati povjerenje javnosti ako želi biti uspješna u obavljanju svojih dužnosti. Stoga bi moglo biti potrebno to povjerenje zaštititi od iznimno štetnih napada koji su, u biti, neutemeljeni. Izraz „autoritet sudske vlasti“ iz članka 10. stavak 2. Konvencije posebice uključuje predodžbu da su sudovi primjeren forum za rješavanje pravnih sporova i za utvrđivanje krivice ili nevinosti neke osobe za optužbu za kazneno djelo te da ih šira javnost prihvaća kao takve, kao i da šira javnost poštuje i ima povjerenja u sposobnost sudova da izvršavaju tu funkciju. U pitanju je povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju ulijevati ne samo optuženom, što se tiče kaznenog postupka, već i široj javnosti.

Suci koji su izdvojili mišljenje suprotno odluci u predmetu *Benitez Moriana i Iñigo Fernandez protiv Španjolske* razlikovali su ovaj predmet od predmeta *Morice protiv Francuske* zaključivši da ta dva predmeta nemaju sličnosti. Suci su istaknuli da je u predmetu *Morice protiv Francuske* utvrđena činjenična osnova za izjavu, a okolnosti predmeta, ton izjave i potreba da se zaštititi autoritet pravosuđa razmotreni su u korist zaštite osporene izjave. Kako su suci dalje istaknuli, u tom predmetu podnositelji predstavke su omalovažili profesionalne sposobnosti suca, te pokrenuli osobni napad na suca, dovodeći u pitanje njegov integritet.